

DÖRD XANIMIN TƏHSİLİ ÜÇÜN ÇALIŞAN ATA VƏ HƏDƏFLƏRİNƏ DOĞRU GETMƏKDƏN ÇƏKİNMƏYƏN ANANIN HEKAYƏSİ

TƏHSİLİN HƏMİSƏ PRIORITYET
OLDUĞU AİLƏ

HAZIRLADI

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

Minayə Kərimli:
“Hələ də o anın təsiri altında qalmışam. Düşünürəm ki, bu, mənim həyatımın yeni başlanğıcıdır. O sevinci bütün hüceyrələrimlə hiss etdim, özümlə qürur duyurdum”.

Həç nədən xəbər yox idi. Gecə saatlarında onun qəfil ağlaması, sevinci içində qışqırmasından sonra bildim hər şeyi. Evimin xanımı, üç qız anası heç kimə heç nə bildirmədən universitetə qəbul üçün sənədlərini veribmiş. Bakı Mühəndislik Universitetinin Beynəlxalq Ticarət və Logistika ixtisasına qəbul olub. Dörd qızı oxudular da cənnətlə mükafatlandırılırmı, görəsən?”

Üç qızından sonra həyat yoldaşının da təhsilinə cıraç tutan ata və hədəfini heç vaxt rəfə qoymayan ana ilə söhbətləşdik. “Ailə” rubrikamızın qonaqları Təhsil İnstitutunun direktor müavini Kənan Kərimli və həyat yoldaşı Minayə Kərimlidir.

“BİLMİRDİM Kİ, HƏDƏFDƏ MƏNƏM...”

Minayə xanımın 32 yaş var, kollecə məzundur. Ali təhsil almaq istəse də, ailə qurduğu üçün bir müddət bu arzusuna ara vermək məcburiyyətində qalıb: “Böyük qızım 6-cı sinifdə oxuyacaq, ən kiçiyim isə 5 yaşındadır, hazırlığa gedəcək. Ali təhsil almaq həmişə planımda olub. Amma qızlarınım anaya daha çox ehtiyacı olduğu yaşlarında onların yanında olmağı təhsildən daha vacib hesab etdim üçün onlarla özüm məşğul olmaq istədim. Ara-sıra həyat yoldaşımın təhsil barədə məsləhətləri, fikir mübadiləsi edirdik. Bunlar baş verərkən artıq mənə onun hər zaman dəstək olacağına əminlik yaranmışdı. Zamanla bağlı konkret müzakirəmiz olmasa da, uzun müddətdir ki, gözlədiyim anın gəldiyini düşünüb, sənədlərini verdim və arzusunda olduğum tələbə adını qazandım”.

Kənan bəy də Minayə xanımın qərarını dəstəkləyib: “Müəyyən yaş qrupu var ki, həmin vaxt ananın övladı ilə vaxt keçirməsinin övladlarının inkişafı üçün daha yaxşı olduğunu düşünürdük. Uşağın yaşlarında qızlarının analarının yanında

olması bizim üçün çox vacib nüans idi. Amma biz həmişə təhsil barədə danışırıq. Son vaxtlar isə təhsillə bağlı suallar daha da intensivləşmişdi. Məndən ixtisasını soruşur, bu ixtisasla bağlı fikirlərini öyrənirdi. Mən də tərifləyirdim, bildirdim ki, hədəfdə mənəm”.

“QADININ GÜCÜNƏ ETİNASIZ YANAŞMAYIN...”

Minayə xanım ali təhsil üçün sənədlərini verdiyi gizlədib və həyat yoldaşına surpriz etmək istəyib. Kənan bəyin bundan nəticələr açıqlandıqda xəbəri olub: “Axşam işdən yorğun gəlmişdim. Qəbul nəticələri elan olunduğu üçün sosial şəbəkələrdə qəbulla bağlı paylaşımara təbriklərini yazır, övladları qəbul olan yaxın dostlarının sevincinə şərik olmağa çalışırdım. Birdən evdə qışqırtı eşitdim, nə baş verdiyini anlamadığımız üçün qızlar da, mən də qorxduq. Minayə qışqırırdı ki, “qəbul oldum!”, amma mən yenə də başa düşmürdüm. Elə ağlayırdı ki, artıq narahat olmağa başladım. “Qəbul olmuşam” deyər qışqırır, gah güllür, gah ağlayırdı. 10-15 dəqiqə sakitləşdirməyə çalışdım. Onan sonra bəlli oldu ki, universitetə qəbul olub”.

Minayə: “Hələ də o anın təsiri altında qalmışam. Düşünürəm ki, bu, mənim həyatımın yeni başlanğıcıdır. O sevinci bütün hüceyrələrimlə hiss etdim, özümlə qürur duyurdum. Çünki qadın ailə qurdusa, xüsusilə də, üç uşağı varsa, bundan sonra özünü inkişaf etdirib, uğur qazanacağına çox insan inanmır. Mənə də “səni kimdir oxumağa qoyan, get uşaqlarınla məşğul ol”, “bundan sonra nəyinə lazımdır

oxumaq”, “qızlarınım oxuyan vaxtı, nə vacibdir oxuyursan?”, “onsuz da sən üçün gedir, bacara bilməzsən” kimi sözlər deyənər var idi. Mən də həmişə arzulayırdım ki, o gün gəlsin və onlara sübut edim ki, qadın ailəli olsa da, çoxuşaqlı olsa da, öz üzərində işləyə, arzusunu reallaşdırma bilər. Göstərmək istəyirdim ki, qadının gücünə etinasız yanaşmamaq lazımdır. O qədar qadın var ki, məişət yükünə, stereotiplərə görə arzularını rəfə qaldırır. Mən onlara işiq olmaq istədim”.

“AİLƏMİZDƏ TƏHSİLİN BİR BAŞQA YERİ VAR”

Minayə deyir ki, Kənanın onu dəstəkləməyəcəyi ağılım ucundan belə keçməyib: “Təəssüf ki, cəmiyyətdə belə bir fikir formalaşmış ki, qadın ailə qurdusa, onun tək peşəsi əri, uşaqları, onlara yemək bişirmək və evini yığışdırmaqdır. Qadın bu səbəbdən istəklərini kənar qoyur, sadəcə, ailədəki missiyasını yerinə yetirir. Çox şükür ki, Kənan bəy mənə bu mövzuda mənəvi dəstək olub və inanıb. Əgər beynimin bir ucunda Kənanın buna icazə verməyəcəyi hissi olsa idi, bu addımı atmazdım. Ailəmə təhsilin bir başqa yeri var, düşündüm ki, uşaqların təhsili üçün bu qədar çabalayan ata mənə niyə dəstək olmasın?”.

Kənan bəy: “Artıq zəng edib şikayət

“Birdən evdə qışqırtı eşitdim, nə baş verdiyini anlamadığımız üçün qızlar da, mən də qorxduq. Minayə qışqırırdı ki, “qəbul oldum!”, amma mən yenə də başa düşmürdüm.”

”

edenlər var ki, bu xəbərdən sonra onların da həyat yoldaşları oxumaq həvəsinə düşüb (Güllür - A.Ə.). Qohumlarımızda xanımlar var ki, Minayənin bu addımından sonra həvəsləniblər və təhsil almaq istəyirlər. Minayə ilə qürur duyuram. Əlbəttə, əlimdən nə gəlsə, dəstək verəcəyəm. Bir insanın hədəfi varsa, o hədəf üçün çalışsın, ona dayağ durmaq, alqışlamaq lazımdır. Qadının gücündən qorxmaq yox, hədəfləri olan qadınla fəxr etmək lazımdır. Nə yaxşı ki, mənim qızlarınım anası məhəl belə qadındır”.

“ÜÇÜNCÜ QIZIM XOŞBƏXTLİYİMƏ XOŞBƏXTLİK QATDI”

Kənan bəy və Minayə xanımın ailəsinin özəlliklərindən biri də onların üç qız övladına sahib olmalarıdır. Məlumdur ki, Azərbaycan selektiv abortlara görə dünyada birinci yerdədir. Təcrübə göstərir ki, ölkəmizdə birinci uşağın qız olanda, 99 faizi həyatda qalır. İkinci uşağın qız olanda 30, üçüncü isə 74 faiz artıq olur. Bu da cins nisbetinin pozulmasına gətirib çıxarır. Kənan bəy qızları ilə bağlı daim paylaşım edir, həm də bununla şüarlı maarifləndirmə işini də həyata keçirdiyini bildirir. Deyir ki, üç qız atası olmaq onun xoşbəxtliyidir: “Səmimi etiraf edirəm ki, ata olmaqdan öncə düşündürdüm ki, övladım oğlan olacaq. Baxdım ki, ata tərəfindən hər kəsin oğlu var. O vaxt mənəndən soruşsa idilər ki, qızın olmağını özünü necə hiss edərsən? O zaman mən təsəvvür edə bilməzdim ki, bu qədar xoşbəxt olub bilərəm. Birinci qız mənə xoşbəxtliyin

nə olduğunu göstərdi. Allah ardınca ikinci qızı nəsihət etdi. Minayə şahiddir ki, bizim evdə heç vaxt üç uşağı ilə bağlı mənfi söhbətlər olmayıb. Üçüncü qızım da xoşbəxtliyəmə xoşbəxtlik qatdı. Təəssüf ki, bu gün çox insan üç qız arzulamır. Amma mən düşünürəm ki,

Allah məni onlarla mükafatlandırır. Nə qədar ki, gücüm var, ailəməki dörd xanımın da arxasındayam”.

Bu mövzuda Minayə xanım da çox həssasdır. Çünki bu stereotiplə ilk dəfə doğulub böyüdüüyü ailədə qarşılaşıb: “İstər qız, istər oğlan, fərq etməz, əsas xeyirli övlad olsun. Bu məsələyə daha çox qarşı olanlardan biri mənəm, çünki böyüdüyüm ailədə bu stereotipi yaşamışam. Biz dörd bacarıq, qardaşım olana qədər bu, davam edib. Valideynlərimiz bizdən narazı olmayıb, amma düşüncələr ki, oğlan mütləq olmalıdır. Övlad arasında cins seçimi etmək qəbuləndirilməzdir. Kənanla biz qızlarımızla bağlı heç vaxt bunu düşünmədik. Kənanın həyatında qızların yeri tam başqadır”.

“TƏBİƏTİN İRƏDƏSİNƏ MÜDAXİLƏ ETMƏK OLMAZ”

Selektiv abortla mübarizə metodlarına gəldikdə isə, həmsöhbətlərimiz düşünür ki, ananın hamilə olduğu andan etibarən, cütlüklər valideyn olduğu hiss etməlidir: “Məncə ən böyük yanlış odur ki, ana hamilədir, deyirlər gələcəyin anası, yaxud atası. Əslində, bu uşağın ana bətnindədirsə, artıq cütlüklər ata və anadır. Düşünürəm ki, bu nüans selektiv abortlara da ciddi şəkildə təsir edir. Məsələn, bir var ki hamilə insan artıq valideyn gözündə görünür və beləcə o, gözə görünməyən, əllə tutmadığı uşağın atası, yaxud anası olduğunu daha çox dərk edir. Bununla da onun qarşısına selektiv abort məsələsi gəldikdə, atalığa və ya analığa namizəd kimi deyil, ata kimi, ana kimi qərar verir. Demirəm bununla da hər kəs selektiv abortdan uzaq duracaq, amma ən azından bir sıra adamlar bu yoldan çəkinər”.

Kənan bəy: “İkinci səbəb cəmiyyətdəki stereotiplərdir. Mənə üç qızım olduğu üçün təccüblənənlər, oğul övladı arzulayanlar olub. Bu, məni heç vaxt narahat etməyib. Hətta “Facebook”da statuslarım diqqət etsəniz, hər zaman üç qızımın olduğunu, onlarla fəxr etdiyimi göstərməyə, eşitdirməyə çalışmışam. Cəmiyyətdəki bu stereotipləri qırmaq üçün əlimdən gələni edirəm. “Filankəsin oğlu yoxdur, sonsuzdur” kimi absurd fikirlərə mübarizə aparmalıyıq. Azmi insan görmüşük üç oğul var, amma “sonsuzdur”? Övlad ya xeyirli olur, ya da xeyirsiz. Bu

isə oğul yaxud qız olduğu üçün baş verməz. Qızın da öz yeri var, oğulun da. İnsanlara nə dərəcədə səhv etdiklərini çatdırmaq lazımdır. Qız uşağını istəməyən ata özü bir anadan dünyaya gəlməyibmi? Həyatında heç vaxt bacısına ehtiyac duymayıbmı? Düşünün ki, hamımız deyək ki, qızımız olmasın, hamının oğlu olsun. Dünya necə yer olar? Ona görə də təbiətin iradəsinə müdaxilə etmək olmaz”.

ONLARIN HƏR YAŞININ ÖZ GÖZƏLLİYİ VAR

Cütlüyümüz qızlarının tərbiyəsində diqqət etdikləri məqamları da bizimlə bölüşdü. Kənan bəy deyir ki, tərbiyə, eləcə də təhsil ana bətnindən başlayır, həmləlik dövründə valideynlərin davranış və yaşayış tərzi uşağın formalaşmasında çox ciddi rol oynayır: “Uşağın dünyaya gəldikdən sonra onunla vaxtı düzgün keçirmək lazımdır. Onunla oyun oynamağın özü belə təhsildir, tərbiyədir. Şərt deyil ki, uşağın ancaq ibrətəməz sözlər deyəsən, normal ünsiyyət belə, tərbiyədir. Uşağın bir nemətdir, elə bir dəyərdir ki, onu heç nə ilə əvəz edə bilməzsən. Onların hər yaşının öz gözəlliyi var. Məsələn, biz Minayə ilə beş yaşındakı qızımızın iki yaşındakı şəklini görəndə uşaqlığı üçün darıxırıq. Ona görə düşünürəm ki, iş və digər fəaliyyətlər həmişə var. Amma iki yaşında uşaqla keçirdiyin günlərin dadını, ondan aldığın zövqü o, beş yaşında olanda ala bilməyəcəksən. Bilirəm ki, indi - beş yaşında onunla yaşadığımız gözəlliklər də öz növbəsində yetkinlik dövründə bizim üçün əlçatmaz olacaq. Məncə, maksimum dərəcədə uşaqlarla çox vaxt keçirmək, hər yaşın verdiyi üstünlükləri düzgün dəyərləndirmək lazımdır”.

Fotolar: Rüşət Mikayılov/Global Media Group

“VALİDEYN UŞAĞA BALIQ TUTMAĞI ÖYRƏTMƏLİDİR”

Minayə: “Kənan hədsiz dərəcədə mərhəmətli, uşağın sevən insandır. Mən isə əksinə, nizam-intizamlıyam, daha çox nəzarət edirəm. Qızlarımızla aramızda xüsusi bağ var. Amma müəyyən məsələlər var ki, çəngivədən çıxma bilmərik. Məsələn, onların yaşlarına uyğun olmayan hansısa mövzu olduqda məsələnin çox dərinliklərinə getmədən sualları cavablandırmağa çalışıram. Qızlar bu cür suallar verəndə, onlar üçün tez olduğunu bildirirəm, hansı səbəblərdən yaşlarına uyğun mövzu olmadığını izah etməyə çalışıram. Təbii ki, qadağalar daha çox diqqət cəlb edir. Bu səbəbdən qadağa çəkmədən izah edirik. İncəliklər var ki, onlara çox diqqət edirik”.

Kənan bəy deyir ki, uğursuz uşağın yoxdur, uğursuz valideyn var: “Təhsilin önəmindən həmişə danışırıq, amma bu o demək deyil ki, uşağın mənimlə boğub onu sevmədiyini başqa sahəyə, valideynin istədiyi sahəyə yönəldək. Məsələn, valideynlər var ki, deyir mənə arzum qızımın həkim olmasıdır, o, mütləq həkim olmalıdır. Bu, düzgün yanaşma deyil. Uşağın istəklərini boğaraq köhnədə qalmış düşüncə ilə valideyn öz reallaşmamış arzusunun uşağın üstündə sınımamalıdır. Bununla o, uşağı əsarətə almış olur və eda biləcəyinə ən böyük pisiyyədir. Uğursuz uşağın yoxdur, uğursuz valideyn var. İnsan dünyaya tərtəmiz, pak gəlir. Hər kəsin ağı, zəkası eyni səviyyədə olmaya bilər, amma mütləq hər bir insanın uğurlu ola biləcəyi bir sahə vardır. Valideyn məhə bunu kəşf etməyi bacarmalıdır. Daha sonra isə bu istiqamətdə bacarıqların formalaşmasında dəstək olmalıdır. Bir sözlə, valideyn uşağa balıq verməli deyil, balıq tutmağı öyrətməlidir”.

